

Έκθεση Παρουσίασης Αποτελεσμάτων της Συνάντησης που διοργανώθηκε στην Ελλάδα

Διαδικτυακή Συνάντηση Ελληνίδων Γυναικών Ρομά

RTtransform: Γυναίκες Ρομά που μεταμορφώνουν τα εκπαιδευτικά συστήματα σε όλη την Ευρώπη μέσω της κοινωνικής και πολιτικής τους κινητοποίησης

Υπεύθυνος Οργανισμός για τη συν-υλοποίηση της δραστηριότητας: Εναλλακτική Καινοτόμος Ανάπτυξη (AID)

Ημερομηνία Συνάντησης: 20 Νοεμβρίου 2021

Τόπος: Διαδικτυακά, Ελλάδα

Φορέας υποδοχής: AID

Η Συνάντηση Ελληνίδων γυναικών Ρομά υλοποιήθηκε διαδικτυακά μέσω ZOOM. Στη συνάντηση (20 Νοεμβρίου) προσκλήθηκαν και συμμετείχαν γυναίκες Ρομά από διάφορες περιοχές της Ελλάδας. Ειδικότερα, συμμετείχαν γυναίκες από τη Θεσσαλονίκη, τις Σέρρες, τη Λάρισα, την Φλώρινα, την Κρήτη, την Κόρινθο και άλλες τοποθεσίες από όλη την ελληνική επικράτεια. Οι γυναίκες έκαναν μία σύντομη παρουσίαση του εαυτού τους και μοιράστηκαν τις σκέψεις και τις ιδέες τους σχετικά με τα σχολικά χρόνια, την εκπαίδευση, τη ζωή των Ρομά και τις εμπειρίες τους. Επιπλέον, στη Συνάντηση Ελληνίδων γυναικών Ρομά συμμετείχαν άνθρωποι και εκπρόσωποι του Δήμου Αμπελοκήπων από τη Θεσσαλονίκη. Ο τίτλος της Συνάντησης ήταν «Διάλογος για την Εκπαίδευση: 1η Συνάντηση Ελληνίδων Γυναικών Ρομά». Για τους σκοπούς της Συνάντησης Ελληνίδων γυναικών Ρομά δημιουργήθηκε μια αφίσα. Οι γυναίκες Ρομά έδειξαν τον ενθουσιασμό τους καθώς είχαν την ευκαιρία να συμμετάσχουν σε αυτή τη δραστηριότητα, φέρνοντας τους αναμνήσεις από τα σχολικά τους χρόνια καθώς η πλειοψηφία τους έπρεπε να το εγκαταλείψουν από μικρή ηλικία. Τα μέλη της AID εξήγησαν τους στόχους της Συνάντησης Ελληνίδων γυναικών Ρομά και παρουσίασαν τον σκοπό του έργου στις γυναίκες.

ΦΑΣΗ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑΣ ΠΡΙΝ ΤΗ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ

Για την ομαλή οργάνωση και τον προγραμματισμό της Συνάντησης Ελληνίδων γυναικών Ρομά πραγματοποιήθηκαν συνολικά 6 προπαρασκευαστικές συγκεντρώσεις μεταξύ των μελών και των εθελοντών της AID και των συμμετεχουσών γυναικών κατά την περίοδο των 5 μηνών πριν την καθορισμένη ημέρα της Συνάντησης. Στις συγκεντρώσεις αυτές συμμετείχαν επίσης μέλη της Εθνικής Επιτροπής Συντονισμού που είναι γυναίκες Ρομά και έφεραν όλη τη σχετική και εμπειριστατωμένη γνώση που σχετίζεται με τις ανάγκες της κοινότητας των Ρομά. Κάθε φορά, από 4 έως 6 γυναίκες συμμετείχαν σε αυτές τις συγκεντρώσεις. Οι προπαρασκευαστικές συγκεντρώσεις πραγματοποιήθηκαν κυρίως με διαδικτυακά μέσα και είχαν ως στόχο την οργάνωση και τον συντονισμό των ενεργειών για την Συνάντηση Ελληνίδων γυναικών Ρομά και τη λήψη αποφάσεων για πολλά και συγκεκριμένα θέματα όπως η επιλογή του θέματος της Συνάντησης Ελληνίδων γυναικών Ρομά και του τίτλου αυτής, οι δραστηριότητες διάδοσης και προώθησης της εκδήλωσης (π.χ. επιλογή της αφίσας, του banner και του ψηφιακού υλικού που θα υποστήριζε την ταυτότητα, την εικόνα και την προβολή της εκδήλωσης), την επιλογή της ημερομηνίας και της διαδικτυακής πλατφόρμας που θα φιλοξενούσε την εκδήλωση, καθώς και άλλα θέματα που σχετίζονταν με τους ομιλητές και την διαδικασία. Επιπρόσθετα, δημιουργήθηκε μια συνομιλία στην εφαρμογή Viber που χρησιμοποιούνταν καθημερινά για ολόκληρο τον μήνα προετοιμασίας και διατηρήθηκε ενεργή προκειμένου τα μέλη της επιτροπής να επικοινωνούν και να ανταλλάσσουν πληροφορίες καθ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος.

Περισσότερες πληροφορίες για κάθε μία από τις συγκεντρώσεις δίνονται παρακάτω.

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ ΤΩΝ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΕΩΝ:

Συνάντηση 1. 20 Οκτωβρίου 2021

Συνάντηση 2. 25 Οκτωβρίου 2021

Συνάντηση 3. 2 Νοεμβρίου 2021

Συνάντηση 4. 12 Νοεμβρίου 2021

Συνάντηση 5. 18 Νοεμβρίου 2021

Συνάντηση 6. 19 Νοεμβρίου 2021

ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΥΣΕΣ ΚΑΙ ΜΕΛΗ ΣΤΙΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ

Συνάντηση 1. Παπακωνσταντίνου, Ράπτη Ουρανία, Βατάλη Β.

Συνάντηση 2. Παπακωνσταντίνου, Ράπτη Ουρανία, Βατάλη Β.

Συνάντηση 3. Παπακωνσταντίνου, Ράπτη Ουρανία, Βατάλη Β.

Συνάντηση 4. Παπακωνσταντίνου, Ράπτη Ουρανία, Βατάλη Β.

Συνάντηση 5. Παπακωνσταντίνου, Βατάλη Β., Ράπτη Ουρανία,

Συνάντηση 6. Παπακωνσταντίνου, Ράπτη Ουρανία, Βατάλη Β.

Εμπλεκόμενα Μέλη της Επιτροπής:

Συνάντηση 1. Καλπαζίδου Γεωργία, Βούλα Μαρόλου, Ειρήνη Ράπου, Μαριέτα Παύλου

Συνάντηση 2. Καλπαζίδου Γεωργία, Βούλα Μαρόλου, Παρασκευή Καμπέρη, Ειρήνη Ράπου

Συνάντηση 3. Καλπαζίδου Γεωργία, Βούλα Μαρόλου, Καραφυλλίδου Γεωργία, Παρασκευή Καμπέρη,
Ειρήνη Ράπου

Συνάντηση 4. Καλπαζίδου Γεωργία, Βούλα Μαρόλου, Παρασκευή Καμπέρη, Ειρήνη Ράπου, Μπέμπη
Αικατερίνη, Καραφυλλίδου Ελένη,

Συνάντηση 5. Καλπαζίδου Γεωργία, Βούλα Μαρόλου, Καραφυλλίδου Γεωργία, , Ειρήνη Ράπου

Συνάντηση 6. Καλπαζίδου Γεωργία, Βούλα Μαρόλου, Καραφυλλίδου Ελένη, Παρασκευή Καμπέρη,
Ειρήνη Ράπου, Μπέμπη Αικατερίνη,

ΤΟΠΟΘΕΣΙΕΣ:

Συνάντηση 1. διαδικτυακά μέσω Google Meet/Viber

Συνάντηση 2. διαδικτυακά μέσω Google Meet/Viber

Συνάντηση 3. διαδικτυακά μέσω Google Meet/Viber

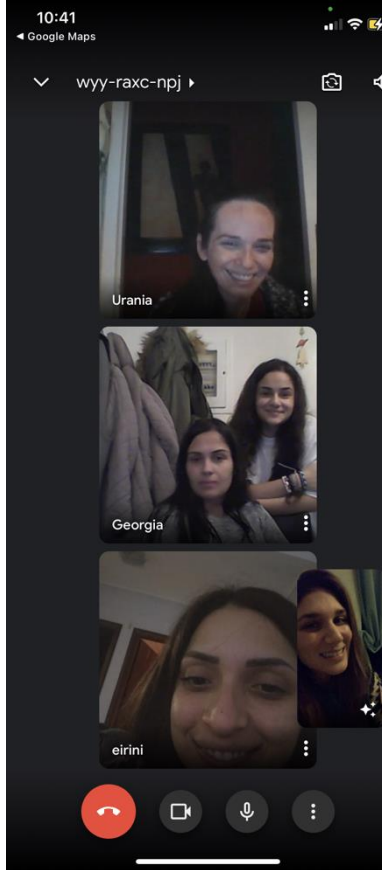
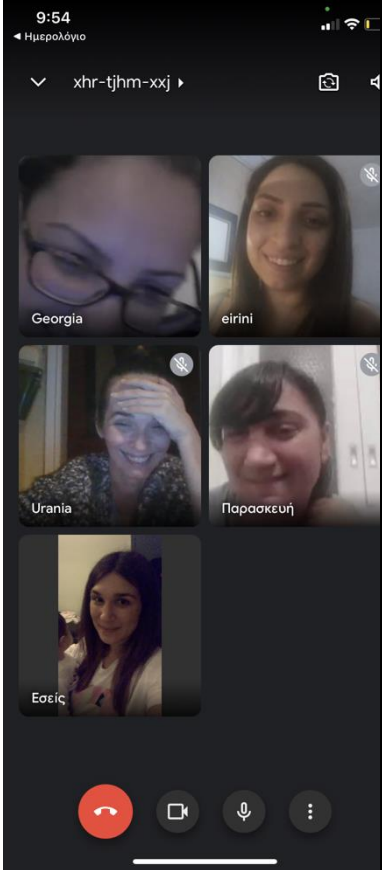
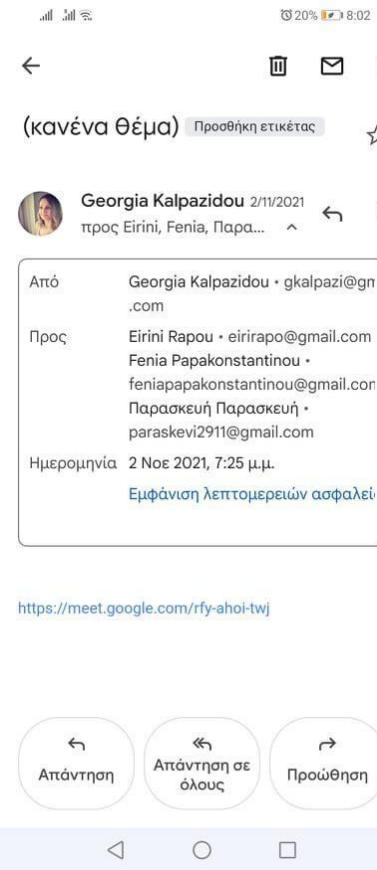
Συνάντηση 4. διαδικτυακά μέσω Google Meet/Viber

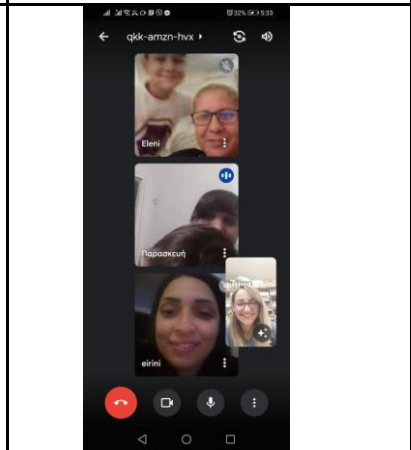
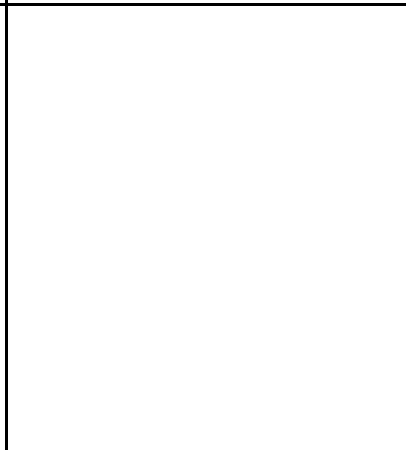
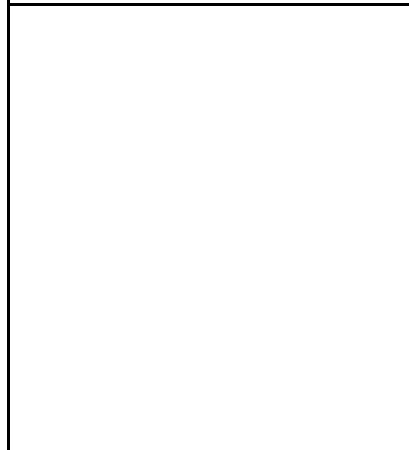
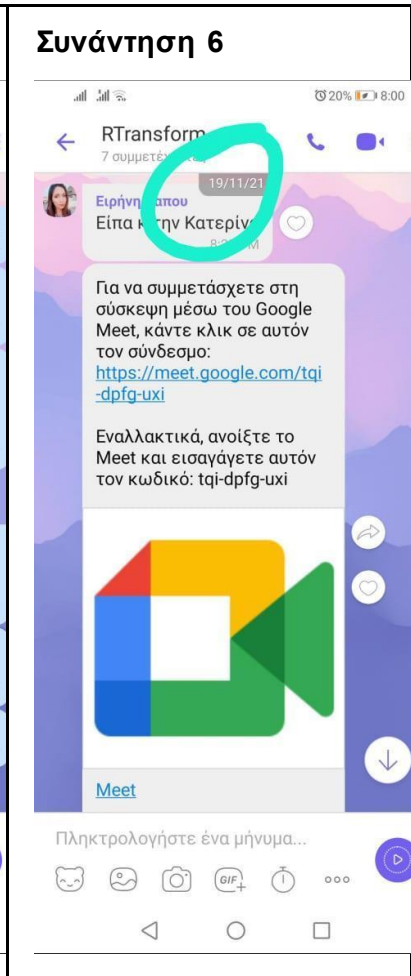
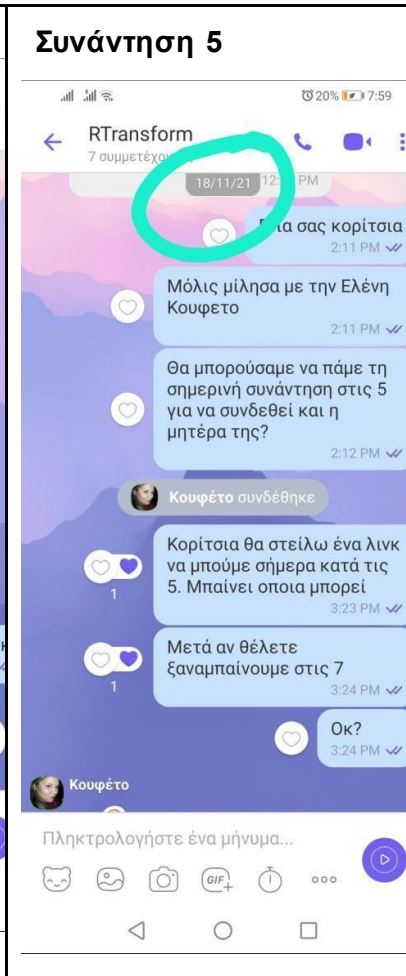
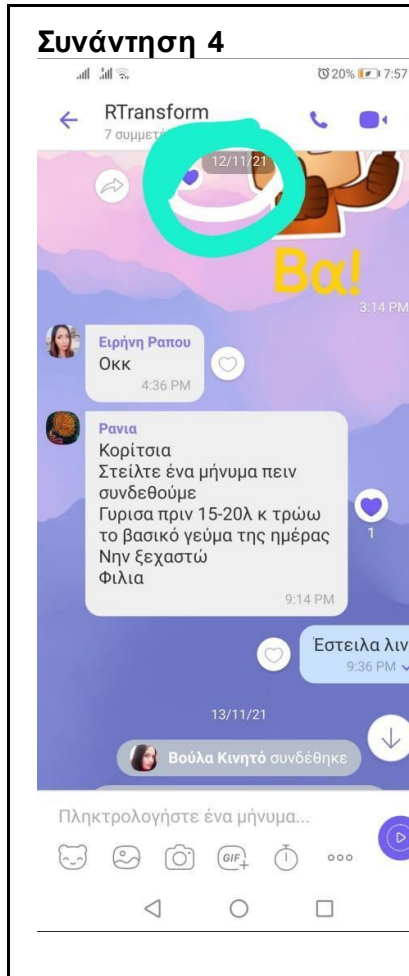
Συνάντηση 5. διαδικτυακά μέσω Google Meet/Viber

Συνάντηση 6. διαδικτυακά μέσω Google Meet/Viber

Το Viber Chat είναι ενεργό και τα μέλη της επιτροπής συζητούν πολύ συχνά πράγματα που σχετίζονται με το έργο και άλλα θέματα που σχετίζονται με την ενδυνάμωση των γυναικών.

ΑΠΟΔΕΙΚΤΙΚΑ

Συνάντηση 1	Συνάντηση 2	Συνάντηση 3
		

ΣΗΜΕΙΑ ΔΡΑΣΗΣ

ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ 1

⇒ Στην πρώτη συγκέντρωση δόθηκαν συγκεκριμένες επεξηγήσεις και κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια της Συνάντησης (Gathering) καθώς και την οργάνωση και την υλοποίησή της, ώστε όλοι και όλες να έχουν τις απαραίτητες πληροφορίες. Πιο συγκεκριμένα, δόθηκαν επεξηγήσεις σχετικές με το τι είναι η Συνάντηση Ελληνίδων γυναικών Ρομά, ποιος μπορεί να συμμετέχει, ποιος είναι ο σκοπός και οι στόχοι της, καθώς και η δομή που θα ακολουθήσουμε. Οι συμμετέχουσες ενθαρρύνθηκαν να μιλήσουν ελεύθερα και να κάνουν έρευνα με τις επαφές τους στην κοινότητα προκειμένου να επιλέξουν το κατάλληλο θέμα για την 1η Συνάντηση. Οι γυναίκες αποφάσισαν και συμφώνησαν να αφιερώσουν χρόνο για να σκεφτούν και να αναζητήσουν θέματα προκειμένου να τα συζητήσουν στην επόμενη συγκέντρωσή τους. Το θέμα αποφασίστηκε αφού οι γυναίκες ήρθαν σε επαφή με άλλες γυναίκες Ρομά.

ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ 2

⇒ Στη δεύτερη συγκέντρωση, οι συμμετέχουσες συζήτησαν για τα θέματα που θα μπορούσαν να αποτελέσουν το κεντρικό θέμα της Συνάντησης και τα θέματα που πρέπει να καλυφθούν.

⇒ Συζήτησαν επίσης για τους/τις ομιλητές/τριες που θα ήθελαν να έχουν.

⇒ Οι γυναίκες συζήτησαν τους πιθανούς τρόπους παρακίνησης των γυναικών Ρομά να συμμετάσχουν. Λόγω της φροντίδας της οικογένειας και του χρόνου που αφιερώνουν σε αυτήν, συμφώνησαν ότι θα ήταν καλό να υπάρχει παιδική μέριμνα για τα παιδιά για να παρακολουθούν περισσότερες γυναίκες. Έγινε μια πρόταση για την πρόσληψη μιας εκπαιδευτικού για τη φροντίδα των παιδιών και όλα τα μέλη συμφώνησαν. Λόγω της κατάστασης του Covid-19, προτάθηκε ένα Σχέδιο Β για τη διεξαγωγή της συγκέντρωσης μέσω διαδικτύου και αποφασίστηκε η πλατφόρμα και άλλες πληροφορίες.

ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ 3

⇒ Στη συγκέντρωση αυτή, οι γυναίκες συζήτησαν για το σχεδιαστικό κομμάτι της Συνάντησης, την προβολή και την διάδοση. Οι γυναίκες πρότειναν αρκετές ιδέες σχετικές με το banner, τις

- αφίσες και τα πιθανά φυλλάδια. Τέλος κατέληξαν και αποφάσισαν και για τα χρώματα που θα φέρει το υλικό που θα αναπτυχθεί
- ⇒ Οι γυναίκες μίλησαν επίσης για το θέμα και τον τίτλο της Συνάντησης και όρισαν ένα προφίλ των συμμετεχόντων
  - ⇒ Οι γυναίκες συμφώνησαν για τα επόμενα βήματα που πρέπει να γίνουν και πώς θα ήταν δυνατόν να διαβεβαιώσουν ότι η εκπαίδευση θα διεξαχθεί εντός της Δημοτικής Αίθουσας. Όλοι οι περιορισμοί συζητήθηκαν.

ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ 4

- ⇒ Παρουσίαση όλων των πληροφοριών που συγκεντρώθηκαν στις προηγούμενες συναντήσεις. Προτάσεις αφίσας, θεμάτων και ενοτήτων για συζήτηση την ημέρα της Συνάντησης, ημερομηνία, και δράσεις διάδοσης.
- ⇒ Οι γυναίκες έκαναν προτάσεις για το πώς θα προσεγγίσουν περισσότερες γυναίκες Ρομά για τη Συνάντηση Ελληνίδων γυναικών Ρομά και πώς θα επιλύσουν τους περιορισμούς του Covid-19 (εμβολιασμός, rapid tests κ.λπ.)

ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ 5

- ⇒ Το Σχέδιο Β έπρεπε να ενεργοποιηθεί γιατί δεν μπορούσε να πραγματοποιηθεί η συνάντηση δια ζώσης
- ⇒ Αποφασίστηκε η υλοποίησή της συνάντησης μέσω διαδικτύου

ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ 6

- ⇒ Στην τελευταία συγκέντρωση, έλαβε χώρα η τελική συζήτηση και δόθηκαν οι τελικές οδηγίες και πληροφορίες για την υλοποίηση και τον συντονισμό της Συνάντησης Ελληνίδων γυναικών Ρομά

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ 1

- ⇒ Οι γυναίκες έκαναν μία σύντομη παρουσίαση του εαυτού τους
- ⇒ Οι γυναίκες εξέφρασαν τις προσωπικές τους εμπειρίες και γνώσεις σχετικές με το εκπαιδευτικό τους υπόβαθρο
- ⇒ Συζήτησαν γενικά για το έργο και την κοινότητα των Ρομά σε συνδυασμό με την εκπαίδευση
- ⇒ Οι γυναίκες συζήτησαν για τα ζητήματα των Ρομά και τα εκπαιδευτικά εμπόδια καθώς και τα κίνητρα για να επιστρέψουν στο σχολείο.

ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ 2

- ⇒ Αποφάσισαν και συμφώνησαν για την κατανομή των καθηκόντων και των ευθυνών για τους ομιλητές κ.λπ.
- ⇒ Εξέφρασε ανησυχίες σχετικά με την πανδημία COVID-19, ενώ έγινε η πρώτη συζήτηση για τη συγκρότηση της Συνάντησης (π.χ. διαζώσης, υβριδική μορφή ή διαδικτυακά). Η ύπαρξη ενός Σχεδίου Β αποφασίστηκε και ορίστηκε.
- ⇒ Στη δεύτερη συνάντηση, οι συμμετέχουσες συζήτησαν για τα θέματα που θα μπορούσαν να αποτελέσουν το κεντρικό θέμα της Συνάντησης και τα θέματα που πρέπει να καλυφθούν. Οι γυναίκες συζήτησαν για το σύγχρονο εκπαιδευτικό σύστημα
- ⇒ Τόνισαν τις δυσκολίες στην εκπαίδευση που αντιμετωπίζουν οι Ρομά
- ⇒ Αναφέρθηκαν στην πανδημία COVID-19 και τις επιπτώσεις της στην εκπαίδευση

ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ 3

- ⇒ Οι γυναίκες αποφάσισαν τον τρόπο διάδοσης, τα μέσα, τα χρώματα της αφίσας και του banner και τι είδους προώθηση και επικοινωνία πρέπει να ακολουθηθεί για την διάδοση της εκδήλωσης. Επίσης, ανασκόπησαν το θέμα και το προφίλ των γυναικών που θα ήθελαν να έχουν στην Συνάντηση. Ακούστηκε μια ισχυρή δήλωση ότι υπάρχουν γυναίκες από πολλές κοινότητες.
- ⇒ Οι γυναίκες επέλεξαν επίσης την Αίθουσα από το Δήμο που θα ήθελαν να έχουν για τη Συνάντηση και αποφασίστηκε να γίνει σε αυτή που ήταν κοντά στην κοινότητα.

- ⇒ Οι γυναίκες συζήτησαν τον/τους περιορισμό/ούς που μπορεί να επηρεάσει/ουν την εκδήλωση.

ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ 4

- ⇒ Οι γυναίκες μοιράστηκαν τις απόψεις και τις ιδέες τους για το θέμα της Συνάντησης και συζήτησαν ξανά τα σημεία ολόκληρης της υλοποίησης της Συνάντησης διότι προσχώρησαν και άλλα μέλη της επιτροπής
- ⇒ Περιέγραψαν το προφίλ των γυναικών που θα ενταχθούν και διερεύνησαν τρόπους για το πώς να παρακινήσουν περισσότερες γυναίκες να συμμετάσχουν και να επιλύσουν προβλήματα λόγω του Covid-19
- ⇒ Αποφασίστηκε να γίνει ξανά έλεγχος των πρωτοκόλλων και επικοινωνία με τον Δήμο προκειμένου να προσφερθούν δωρεάν ταχείες εξετάσεις σε όσους δεν εμβολιάστηκαν. Επιπλέον, αποφασίστηκε να ελεγχθεί ξανά το πρωτόκολλο για τα παιδιά που μπορούν να παρακολουθήσουν.

ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ 5

- ⇒ Το Σχέδιο Β έπρεπε να ενεργοποιηθεί γιατί δεν μπορούσαμε να πραγματοποιήσουμε τη Συνάντηση διά ζώσης.
- ⇒ Πολλές γυναίκες από την κοινότητα ήταν άρρωστες ή δίσταζαν να παρευρεθούν. Επίσης, προέκυψε πρόβλημα με γυναίκες που δεν εμβολιάστηκαν και έπρεπε να εξασφαλιστεί η εξέτασή τους με rapid test ώστε να μπουν στο Δημοτικό Μέγαρο. Με βάση την πρόληψη για την αντιμετώπιση της διάδοσης του COVID-19, οι γυναίκες αποφάσισαν τη διαδικτυακή μορφή της εκδήλωσης και ενεργοποίησαν το σχέδιο Β. Η πλατφόρμα ZOOM προκαθορίστηκε ως η καλύτερη επιλογή από τις πρώτες συναντήσεις. Οι γυναίκες που εξέφρασαν την πρόθεσή τους να συμμετάσχουν στη Συνάντηση, ενημερώθηκαν εκ των προτέρων ότι η εκπαίδευση μπορεί να πραγματοποιηθεί διαδικτυακά, οπότε προετοιμάστηκαν και για διαδικτυακά.

ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ 6

- ⇒ Τελικές τροποποιήσεις
- ⇒ Οι γυναίκες συζήτησαν για το προφίλ των συμμετεχόντων/ουσών που θα παρευρεθούν
- ⇒ Ανατροφοδότηση και τελευταίος έλεγχος των ομιλητών/τριών και συντονισμός των γυναικών Ρομά που θα παρευρεθούν

ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΔΡΑΣΗΣ: Η ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ

Η διαδικτυακή εκδήλωση με τίτλο «**Διάλογος για την εκπαίδευση: 1η συγκέντρωση Ελληνίδων Ρομά**» πραγματοποιήθηκε μέσω του ZOOM, στις 20 Νοεμβρίου μεταξύ 16:00 και 20:00 από την AID. Η εκδήλωση ολοκληρώθηκε με χαμόγελα και επιτυχία. Στην εκδήλωση συμμετείχε και εκπρόσωπος του Δήμου Αμπελοκήπων Μενεμένης. Στόχος της εκδήλωσης ήταν η πανελλαδική Συνάντηση Ελληνίδων Γυναικών Ρομά στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Έργου RTransform. Γυναίκες Ρομά από όλη την Ελλάδα όπως η Θεσσαλονίκη, οι Σέρρες, η Κόρινθος Λάρισα, η Κρήτη, η Φλώρινα και άλλες περιοχές, συνδέθηκαν και ανέπτυξαν έναν δομημένο διάλογο. Για τις γραφειοκρατικές διαδικασίες και το συντονισμό, η ομάδα και τα μέλη της AID ήταν υπεύθυνη για να διευκολύνει τα πράγματα για τους συμμετέχοντες/ουσες και τα μέλη της Επιτροπής. Η ομάδα που βοήθησε στην ανάπτυξη της δραστηριότητας διαμορφώθηκε από εκπαιδευτικούς, εκπαιδευτές, ειδικούς και μη Ρομά εθελοντές της AID.

Το πρόγραμμα της συγκέντρωσης ήταν το εξής:

1. **Καλωσόρισμα και Εισαγωγή στην Συνάντηση, από εκπροσώπους της AID**
2. **Καλωσόρισμα των συμμετεχόντων/ουσών και γνωριμία μεταξύ τους, προσδοκίες και στόχους**
3. **Ουράνη Ράπτη, Εμπειρογνώμονας από το AID Λόγοι πίσω από την πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου γυναικών και κοριτσιών Ρομά.** Μοιράστηκε τα εμπόδια και τα κίνητρα των κοριτσιών και των γυναικών Ρομά με βάση την 25χρονη εμπειρία της στον τομέα των Ρομά.

Κύριο πρόγραμμα:

4. Ιστορίες γυναικών Ρομά που εμπνέουν

Βούλα Μαρόλου: *Γιατί άφησα το σχολείο. Στερεότυπα και νόρμες της κοινότητας των Ρομά που με κράτησαν μακριά από το σχολείο.*

Η ιστορία παρακίνησης των παιδιών και ιδιαίτερα της μικρής κόρης να ξεφύγει από τις νόρμες της κοινότητας και τις στερεοτυπικές αντιλήψεις.

Κατερίνα Μπεμπέ: *Βρίσκοντας τα μονοπάτια της εκπαίδευσης στην ενήλικη ζωή (στα 37).*

Λόγοι που με κράτησαν μακριά από το σχολείο και πώς κατάφερα να επιστρέψω στο σχολείο κατά την ενηλικίωση και τα παιδιά μου πήγαιναν στο σχολείο. Διαμεσολαβητής Ρομά στο Κέντρο Κοινότητας Ρομά. Αποφοίτησε από το σχολείο ως ενήλικας και κατά την προσπάθειά της, ενθάρρυνε τα παιδιά της να παραμείνουν στο γυμνάσιο.

Ειρήνη Ράπου: *Η πορεία εισαγωγής και φοίτησης στο Πανεπιστήμιο από μια παραδοσιακή κοινότητα.*

Ο θετικός παράγοντας της υποστήριξης της οικογένειας. Πτυχιούχος Παιδαγωγικού Δημοτικού Σχολείου Πανεπιστημίου Φλώρινας και Μεταπτυχιακό στη Διοίκηση Ανθρώπινου Δυναμικού

Παρασκευή Καμπέρη: *Η απόφαση συνέχισης του σχολείου σε μεγάλη ηλικία, ο αγώνας αποφοίτησης και η εισαγωγή στο Πανεπιστήμιο σε ηλικία 25 ετών.*

Μια ιστορία για την υπέρβαση οικογενειακών και οικονομικών εμποδίων. Νυν φοιτήτρια του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Πατρών

5. Ομάδες Εργασίας

Οι γυναίκες χωρίστηκαν σε ομάδες και μια εισηγήτρια ήταν παρούσα ώστε να συγκεντρώσει τις πληροφορίες και τα δεδομένα για τις συζητήσεις.

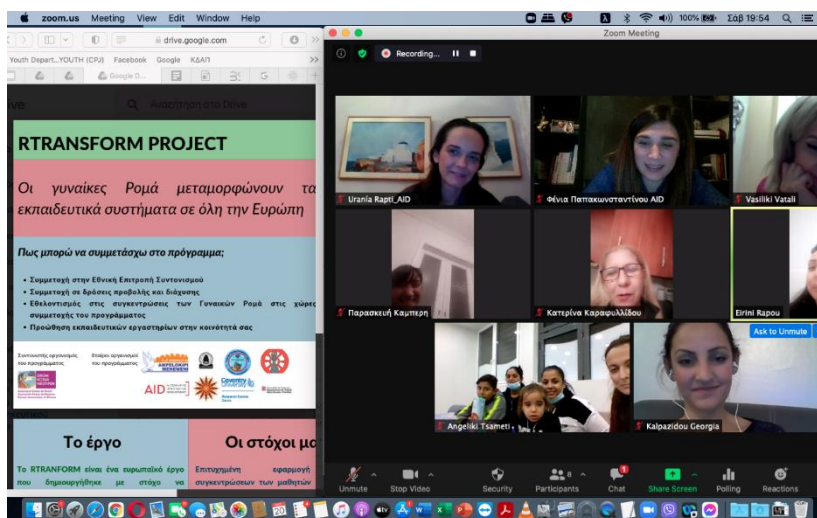
6. Ολομέλεια

7. Κλείσιμο

Συμπεράσματα

Οι γυναίκες μίλησαν για τη δική τους ιστορία, μοιράστηκαν τα εμπόδια και τις δυσκολίες που αντιμετώπισαν στην εκπαίδευση, τους λόγους που εγκατέλειψαν νωρίς το σχολείο, καθώς και την επιθυμία τους να συνεχίσουν το σχολείο. Μερικές γυναίκες μοιράστηκαν επίσης τα κίνητρά τους,

πως βρήκαν το θάρρος και τη δύναμη να ολοκληρώσουν τη σχολική εκπαίδευση και να συνεχίσουν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση φοιτώντας στο πανεπιστήμιο.

Κατά τη διάρκεια της διαδικτυακής εκδήλωσης, η εκπρόσωπος της AID εξήγησε το έργο, τους στόχους και τις δραστηριότητές του, συντόνισε τον διάλογο της εκδήλωσης και έδωσε τη δυνατότητα στις γυναίκες Ρομά να μοιραστούν τις ιστορίες τους, ενώ ταυτόχρονα μία ειδικός, μέλος της AID στην εκπαίδευση για γυναίκες Ρομά, αναφέρθηκε σε παραδείγματα γυναικών που συνέχισαν την εκπαίδευσή τους.

Στο δεύτερο μισό της εκδήλωσης, οι γυναίκες χωρίστηκαν σε ομάδες και συζητήσαν αναλυτικότερα τα προβλήματα που αντιμετώπισαν στα σχολικά χρόνια και την εκπαίδευση, εξηγώντας τους λόγους

για τους οποίους οι περισσότερες άφησαν νωρίς το σχολείο. Μερικοί από τους λόγους ήταν η συχνή κινητικότητα των οικογενειών τους σε όλη την Ελλάδα λόγω εποχικών θέσεων εργασίας σε διάφορες πόλεις και δουλειών, η υποχρέωση του γάμου, η δημιουργία οικογένειας από πολύ μικρή ηλικία, η αφοσίωση στην οικογένεια και η ανατροφή των παιδιών. Επιπλέον, οι πολλαπλές υποχρεώσεις και συμβολισμοί που πλαισιώνουν τη Γυναίκα Ρομά και τον ρόλο της στην κοινότητα των Ρομά. Οι γυναίκες συζήτησαν επίσης για τη λήψη μέτρων που θα μπορούσαν να βοηθήσουν να ξεπεραστούν αυτές οι δυσκολίες και να αντιστραφούν παρωχημένες συνήθειες και καταστάσεις. Η Συνάντηση Ελληνίδων γυναικών Ρομά ολοκληρώθηκε με όλες τις γυναίκες να τονίζουν τη σημασία τέτοιων δράσεων και πρωτοβουλιών. Εξέφρασαν τα θετικά τους συναισθήματα για την εκδήλωση καθώς είχαν την ευκαιρία να λάβουν μέρος στη Συνάντηση Ελληνίδων γυναικών Ρομά, να μιλήσουν, να μοιραστούν ιστορίες και σκέψεις και να ακουστεί η φωνή τους. Όλες οι γυναίκες δεσμεύονται και ανυπομονούν για την επόμενη Συνάντηση που αναμένεται να γίνει το φθινόπωρο.

Οι γυναίκες έπαιξαν σημαντικό ρόλο στην Συνάντηση Ελληνίδων γυναικών Ρομά μοιράζοντας ιδέες και προτείνοντας λύσεις στα προβλήματα που αντιμετωπίζουν αυτές και οι οικογένειές τους σχετικά με την εκπαίδευση. Όλες οι συνεισφορές που έγιναν από τα συμπεράσματα.

Ορισμένα αποσπάσματα από τη Συνάντηση παρουσιάζονται παρακάτω.

- **ΕΜΠΟΔΙΑ**

Όσον αφορά τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες Ρομά, ακολουθούν μερικές σκέψεις και προτάσεις.

Μια γυναίκα αναφέρθηκε στα παλιομοδίτικα μοτίβα σχετικά με το ρόλο των δύο φύλων, τι πρέπει να κάνει μια γυναίκα και τι ένας άντρας, αναφέρθηκε στις προφανείς διακρίσεις μεταξύ ανδρών-γυναικών που πηγάζει από την κουλτούρα και την ίδια τη φυλή τους. Συγκεκριμένα, μία από τις γυναίκες είπε: “Οι γονείς μου μου είπαν πού θα πας κορίτσι πράμα, με τα μπαλαμέ, ο κόσμος τι θα λέει, τότε θα παντρευτείς;”

Επιπλέον, μία άλλη γυναίκα ανέφερε : “ Όταν έψαχνα συνομήλικες, για να πάμε μαζί σχολείο, δεν ερχόταν καμία. Αντιθέτως, αντιδρούσαν ρατσιστικά, κοροϊδευτικά.” Από αυτήν την περιγραφή φαίνεται πως, όταν μία γυναίκα προσπαθεί να ξεπεράσει παγιωμένες πρακτικές και να ακολουθήσει έναν διαφορετικό τρόπο ζωής από αυτόν που συνηθίζουν οι γυναίκες της κοινότητας της, δηλαδή να επιλέξει να πάει στο σχολείο και όχι να παντρευτεί σε νεαρή ηλικία, είναι πιθανό η ίδια να γίνει δέκτης ειρωνικής συμπεριφοράς και χλευαστικών σχολίων από άλλες γυναίκες της κοινότητας.

Τέτοιου είδους αντιδράσεις μπορούν να έχουν ως αποτέλεσμα την ανακοπή μιας εκπαιδευτικής πορείας και τη μείωση της αυτοπεποίθησης του ατόμου.

Άλλο εμπόδιο είναι η ζωή σε μία κλειστή κοινότητα μόνο με Ρομά και η έλλειψη αλληλεπίδρασης με την ευρύτερη κοινωνία. Ωστόσο, μία γυναίκα τόνισε ότι είναι δύσκολο να φύγει κανείς από την κοινότητα του λόγω οικονομικών προβλημάτων και προβλημάτων στέγασης.

Επιπρόσθετα, η έλλειψη προτύπων και η μη προβολή των ανθρώπων από την κοινότητα που έχουν σημειώσει εκπαιδευτική πρόοδο συγκαταλέγεται στους παράγοντες που δεν βοηθούν τη διαγραφή μιας πετυχημένης εκπαιδευτικής πορείας.

Κύρια εμπόδια είναι η φτώχεια και οι διακρίσεις.

- **ΟΦΕΛΗ**

Οι γυναίκες συζήτησαν επίσης για τα οφέλη και τα πλεονεκτήματα της εκπαίδευσης, ενθάρρυναν και ενδυνάμωσαν η μία την άλλη, μοιράστηκαν τις εμπειρίες τους από το Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας.

Το Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας αποτελεί ένα καινοτόμο δημόσιο σχολείο εκπαίδευσης ενηλίκων διάρκειας δύο ακαδημαϊκών ετών. Μετά την επιτυχή παρακολούθηση χορηγείται πιστοποιητικό ισότητα με το απολυτήριο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Το πρόγραμμα σπουδών του σχολείου δεύτερης ευκαιρίας διαφέρει από αυτό της κανονικής εκπαίδευσης, είναι πιο ευέλικτο και ακολουθεί προσαρμοσμένη διδακτική μεθοδολογία και αξιολόγηση των εκπαιδευομένων.

Μια γυναίκα ανέφερε ότι ήταν απογοητευμένη με το σχολείο, δεν μπορούσε να κάνει φίλους, και σταμάτησε το σχολείο λόγω οικογενειακών επιχειρήσεων.

Μια γυναίκα στα 45 της χρόνια με τρία παιδιά, πήγε σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας, μοιράστηκε τις εμπειρίες της, ανέφερε ότι δεν θα τα παρατήσει, έμαθε πληροφορική και θέλει να συνεχίσει στο λύκειο. Σήμερα βοηθά την οικογένειά της στη δουλειά. Προσπάθησε να εξηγήσει ότι οι άνθρωποι δεν πηγαίνουν στο σχολείο μόνο για να μάθουν και να αποκτήσουν γνώσεις σχετικές με τα μαθηματικά, τη φυσική κλπ., αλλά είναι επίσης απαραίτητο για τους ανθρώπους και εμάς να κάνουμε φίλους, να διευρύνουμε τους ορίζοντές μας, να γίνουμε εξωστρεφείς, να αποκτήσουμε μαλακές και ήπιες δεξιότητες, να μάθουμε νέα πράγματα που θα είναι χρήσιμα για μια δουλειά, να μας βοηθήσουν να μάθουμε πώς να μιλάμε σε έναν πιθανό εργοδότη.

Μια άλλη γυναίκα ανέφερε:

«Δεν υπάρχει αρκετή ενημέρωση για τους γονείς για τις εκπαιδευτικές προοπτικές, οι γονείς δεν ξέρουν ποιους δρόμους θα μπορούσαν να ακολουθήσουν μετά το Λύκειο, τους λείπουν πληροφορίες σχετικά με τη νομοθεσία, γιατί ξέρετε ότι τα πράγματα στο εκπαιδευτικό σύστημα αλλάζουν συνεχώς. Επιπλέον, ένα άλλο πρόβλημα είναι ότι όταν οι γονείς θέλουν να μάθουν για την εκπαιδευτική πρόοδο των παιδιών τους, κάνουν ερωτήσεις στους διευθυντές του σχολείου, , υπάρχει όμως επίσης το πρόβλημα της υποτίμησης και της έλλειψης κατανόησης, καθώς εξακολουθούν να φεύγουν με τις ίδιες ερωτήσεις και απορίες».

Μια άλλη γυναίκα αναφέρθηκε στα Κέντρα της Κοινότητας Ρομά. Τόνισε ότι αυτά τα κέντρα συνδέονται με την εκπαίδευση και ότι είναι σχεδόν άγνωστα στους περισσότερους Ρομά. Ενδιαφέρονται μόνο για τα οικονομικά οφέλη και όχι για άλλες υπηρεσίες.

Έπειτα, ήταν μια γυναίκα που ανέφερε

«Η εκπαίδευση δεν σχετίζεται με την επαγγελματική κατάσταση. Μας λένε να αφήσετε το σχολείο και να πάτε να βρείτε δουλειά για να ζήσετε αντί να πάτε σχολείο, να μάθετε, να αποκτήσετε τις δεξιότητες και τις γνώσεις που χρειάζεστε και μετά να πάτε να βρείτε δουλειά για να εργαστείτε, οπότε διαμορφώνεται η αντίληψη πως η εκπαίδευση δεν σχετίζεται με τις ανάγκες του προς το ζειν».

Μια άλλη γυναίκα ανέφερε ένα παράδειγμα σχετικά με τον Μύθο του σπηλαίου του Πλάτωνα. Πιο συγκεκριμένα είπε:

«Οι πρόγονοι μας ζούσαν στις σπηλιές, οι σπηλιές έχουν στο σκοτάδι, οι Ρομά νιώθω μερικές φορές ότι είμαστε σαν να ζούμε στο σκοτάδι από άποψη εκπαίδευσης, γνώσης και μάθησης, μέσα στη σπηλιά όμως είχε λίγο φως, κάτι σαν την ανατολή του ηλίου, όμως και πάλι δεν έπαιρναν το ρίσκο να βγουν από τη σπηλιά τόσο εύκολα. Ωστόσο, όποιος πήρε το ρίσκο, τότε, δεν επέστρεψε ξανά στη σπηλιά. Έχουμε την αγάπη και τη θέληση να περπατήσουμε προς το φως και οι περισσότεροι Ρομά μένουν στο σκοτάδι. Όσοι και όσες δεν πλησιάζουν την εκπαίδευση και τη μάθηση, δεν μπορούν να την αγαπήσουν, αν οι άνθρωποι δεν γνωρίζουν το φως που προσφέρει η μάθηση, έτσι και η μητέρα δεν θα μπορέσει να μεταδώσει αυτό το φως στο παιδί της. Σίγουρα όμως υπάρχουν εξαιρέσεις».

- **KINHTPA**

Στη συνέχεια, οι γυναίκες συζήτησαν για διάφορα κίνητρα.

Συγκεκριμένα:

«Είναι κινητήριο δύναμη για μια γυναίκα Ρομά όταν συναντά και αλληλοεπιδρά με άλλες γυναίκες είτε Ρομά είτε όχι με τις οποίες έχουν κοινό σημείο εκκίνησης, ίδια εμπόδια και προβλήματα καθώς και κοινά πρότυπα. Αυτές οι γυναίκες λειτουργούν σαν θετικά πρότυπα για εμάς και νομίζω ότι αφού μπορεί κανείς να κάνει κάτι και να ξεπεράσει μια κατάσταση, τότε μπορώ και εγώ. Είναι μια καλή ευκαιρία για μια γυναίκα Ρομά να συναναστρέφεται με ανθρώπους με αυτόν τον τρόπο».

Μια άλλη γυναίκα ανέφερε ότι ένα κίνητρο θα μπορούσε να είναι μια καλά δομημένη σχέση μεταξύ δασκάλου-μαθητή.

Συγκεκριμένα ανέφερε ότι:

«Είναι πολύ σημαντικό για ένα μικρό παιδί Ρομά να λάβει την αγάπη που του/της δείχνει ο/η δάσκαλος/δασκάλα. Οι δάσκαλοι/ες λειτουργούν ως καλά παραδείγματα και θα ήταν επίσης πολύ σημαντικό οι δάσκαλοι/ες να μην φοβούνται να αντιμετωπίσουν την κοινότητα των Ρομά και τους γονείς των παιδιών εκείνων οι οποίοι αντιστέκονται στην πρόοδο που σημειώνει το παιδί τους στην εκπαίδευση. Ο δάσκαλος πρέπει να έχει τη δύναμη και τη νοστορία να υποστηρίξει το δικαίωμα του παιδιού στη μάθηση».

Ένα άλλο κίνητρο που ανέφερε μια γυναίκα ήταν η σχέση της μητέρας με το παιδί της.

Επιπλέον, ένα άλλο κίνητρο που αναφέρθηκε ήταν η αντιληπτή αίσθηση της ανεξαρτησίας της γυναίκας στο πλαίσιο που μπορεί να της προσφέρει η εκπαίδευση με προσόντα και δεξιότητες.

Μια γυναίκα ανέφερε συγκεκριμένα πως:

«Όταν μια γυναίκα πιάνει μια δουλειά, όταν εργάζεται έστω και μία φορά, τότε συνειδητοποιεί τη σημασία του να είσαι ανεξάρτητη, μπορείς να δεις τις αλλαγές στο πρόσωπό της. Και ξέρετε, η αλλαγή έρχεται από μέσα σου».

Ακόμη, η επιθυμία ενός ατόμου για μια καλύτερη ποιότητα ζωής σε σύγκριση με τη ζωή και τις δυσκολίες που είχαν οι γονείς του, αποτελεί ένα ισχυρό κίνητρο για τις γυναίκες. Μία από τις γυναίκες ανέφερε ότι, όταν ένα παιδί βιώνει δύσκολες καταστάσεις στο οικογενειακό περιβάλλον, συχνά αποκτά ισχυρή θέληση να έχει το ίδιο μια καλύτερη ζωή κι αυτό μπορεί να συμβεί μέσω της εκπαίδευσης.

Επίσης, τονίστηκαν τα κοινά χαρακτηριστικά των γυναικών που είχαν επιτυχημένη εκπαιδευτική πορεία κι αυτά ήταν η επιμονή, η ευελιξία, το σπάσιμο της νόρμας καθώς και η παρουσία ενός υποστηρικτικού προσώπου με ανοιχτό μυαλό.

Επίσης, μία γυναίκα ανέφερε ότι ερεθίστηκε το μυαλό της για να πάει στο σχολείο από την επιμονή της μικρότερης αδελφής της να σπουδάσει.

**ΔΙΑΛΟΓΟΣ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ**
Συνάντηση Ελληνίδων Γυναικών Ρομά
Η Ρομνί σι ζορ (Η γυναίκα είναι δύναμη)

20 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ
ΩΡΑ 16:00
Online Εκδήλωση

aid.euprojects@gmail.com
+30 693 41 38 544

 RTransform AID ALTERNATIVE INNOVATIVE DEVELOPMENT EYF Erasmus+

ΕΠΙΔΡΑΣΗ

Στη Συνάντηση που πραγματοποιήθηκε διαδικτυακά στην Ελλάδα συμμετείχαν 22 γυναίκες. Οι γυναίκες είχαν την ευκαιρία να συστηθούν, να μοιραστούν τις εμπειρίες τους, να δουλέψουν σε ομάδες, να ακούσουν ιστορίες ζωής από άλλες γυναίκες Ρομά, να αναφέρουν τις σκέψεις τους σχετικά με τα εμπόδια και τα κίνητρα στην εκπαίδευση, να εξηγήσουν τους λόγους που άφησαν το σχολείο. Οι συμμετέχουσες ήταν καλές ακροάτριες αλλά και καλές ενεργές ομιλήτριες. Έκαναν ερωτήσεις και έπαιρναν τον λόγο. Οι γυναίκες έπαιξαν σημαντικό ρόλο μοιράζοντας ιδέες και

προτείνοντας λύσεις στα προβλήματα που αντιμετωπίζουν αυτές και οι οικογένειές τους σχετικά με την εκπαίδευση.

Τα κύρια συμπεράσματα τόνισαν ότι αυτές οι γυναίκες είναι πρόθυμες να μάθουν και επιθυμούν να αποκτήσουν γνώσεις και να έχουν πρόσβαση σε περισσότερες πληροφορίες και κατάρτιση, σχετικά με όλες τις πρωτοβουλίες και εκπαιδευτικές πρακτικές. Οι περισσότερες από αυτές τις γυναίκες εξέφρασαν την υποστήριξή τους στην εκπαίδευση και σήμερα παρακινούν ουσιαστικά τα παιδιά τους να φτάσουν στο σχολείο και να προσπαθήσουν να είναι καλοί μαθητές. Όλες οι γυναίκες συνέστησαν ότι αυτού του είδους οι δραστηριότητες είναι ιδιαίτερα απαραίτητες για την κοινότητά τους ώστε να λυγίσουν και να σπάσουν τα στερεότυπα και να βοηθήσει άλλες γυναίκες να συνειδητοποιήσουν τη σημασία της εκπαίδευσης. Αυτές οι γυναίκες εξέφρασαν τον ενθουσιασμό τους να λειτουργήσουν ως καλό παράδειγμα για άλλες γυναίκες και να διαδώσουν τέτοιες δραστηριότητες στις κοινότητές τους, να ενδυναμώσουν τους/τις συνομηλικούς τους. Αυτές οι πληροφορίες πρέπει να παρέχονται από τα εκπαιδευτικά κέντρα ή από την εκπαιδευτική διοίκηση και να διασφαλίζουν ότι θα φτάσουν σε όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη και τις οικογένειες. Οι γυναίκες που συμμετείχαν στην 1^η Συνάντηση Ελληνίδων Γυναικών Ρομά ανυπομονούν για την επόμενη. Όλες ανέφεραν ότι το χάρηκαν!

Τέλος κύρια σημεία των συμπερασμάτων ήταν τα εξής:

- ⇒ Όλες οι γυναίκες αναγνωρίζουν την αξία της εκπαίδευσης και την ανάγκη υποστήριξής τους για τη συνέχισή της
- ⇒ Οι γυναίκες Ρομά σε αρκετές περιπτώσεις διεκδικούν την συνέχιση της εκπαίδευσής τους ως ενήλικες και αφού έχουν φροντίσει την οικογένειά τους
- ⇒ Η ίδρυση σχολείων δεύτερης ευκαιρίας κοντά στις κοινότητες Ρομά είναι σημαντικό κίνητρο συνέχισης της εκπαίδευσης των γυναικών
- ⇒ Οι συναντήσεις για την ενδυνάμωση των γυναικών εν γένει και την έμπνευση / παρακίνηση της καθημιάς είναι σημαντικές
- ⇒ Ενίσχυση δράσεων και εργαστήρι για γυναίκες Ρομά με στόχο την εμποδίων που σχετίζονται με την ίδια την κοινότητα των Ρομά (διαχείριση συγκρούσεων κ.ά.)
- ⇒ Εφαρμογή θεσμικών εργαλείων για τον έλεγχο και την πρόληψη της μαθητικής διαρροής
- ⇒ Ανάγκη θεσμικής στήριξης των παιδιών Ρομά στην εκπαίδευση με ουσιαστική εκπαιδευτική δραστηριότητα μετά το τέλος της σχολικής ημέρας και βοήθεια με την εργασία στο σπίτι.
- ⇒ Η ένταξη της ιστορίας και λαογραφίας των Ρομά σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο είναι σημαντική, ώστε να ενισχυθεί η πολιτισμική τους ταυτότητα ως ισάξια των υπολοίπων στον

ελλαδικό χώρο. Ομοίως θα έπρεπε να υπάρχουν σχολικά εγχειρίδια που να αναφέρονται στις “μειονοτικές” ελληνικές διάλεκτοι με θεματικές εργασίες για την τόνωση του κινήτρου και την ισότιμη ένταξη των παιδιών στο σχολικό πλαίσιο (ρομανές, βλάχικη, ποντιακή κλπ.) και την καλλιέργεια της διαφορετικότητας

- ⇒ Η εκπαίδευση φοιτητών παιδαγωγικών και εκπαιδευτικών επιστημονικών Πανεπιστημιακών Τμημάτων στις ιδιαιτερότητες των συνθηκών ζωής των κοινοτήτων Ρομά (αναφορά σε γκετοποιημένες γειτονιές και καταυλισμούς) είναι σημαντική, ώστε να γνωρίζουν οι μελλοντικοί διδάσκοντες εκπαιδευτικά και ψυχοπαιδαγωγικά εργαλεία ώστε να τονώνουν το κίνητρο των παιδιών και να στηρίζουν τους μαθητές τους.
- ⇒ Η ενίσχυση και στήριξη της απασχόλησης των γυναικών Ρομά και η λειτουργία παιδικών σταθμών και “φροντιστηριακών” τμημάτων ενισχυτικής εξωσχολικής διδασκαλίας σε επίπεδο Δήμων (με ένταξη των προγραμμάτων υπό την αιγίδα και τον προϋπολογισμό των Υπουργείων Παιδείας και Εσωτερικών είναι απαραίτητη.